

LA NOSTRA TERRA

REVISTA MENSUAL DE LITERATURA, ART I CIÈNCIES

PERTANY A LA BIBLIOTECA
DE
L'ATENEU BARCELONÈS

DESPRES DE LA REVOLUCIÓ

Encara que amb cert retard, motivat per la publicació de l'extraordinari dedicat a Ramon Lull, no podem, ni volem tampoc, esquivar el nostre comentari als esdeneniments d'octubre, els més tràgicament importants que hagin commogut la pau interior d'Espanya de molts anys, potser de segles, ençà. Sense fer el joc a cap partit polític, que no és el nostre paper, el silenci podria avui significar que, o no ens havíem adonat de la catàstrofe, cosa absurda, o bé que els ideals promotors d'aquella comptaven amb el nostre assentiment, cosa més absurda encara.

La passada revolta ha estat, repetim, l'intent més important fins ara de subversió per la violència—i quina violència!—de l'ordre social existent. La relació dels fets ocorreguts, divulgats per la premsa, fa escriure tota sensibilitat normal al pensament d'a on pot arribar la humanitat desfrenada de tot control moral, i abandonada als instints primaris del més autèntic "cavernicolisme", cultivats i enardits per anys i anys de propagandes i exaltacions de tots els odis realitzades en la impunitat més absoluta. No era menester tant d'horror per motivar en nosaltres una condemnaió de la violència, que la nostra fe en la raó de la democràcia—d'una democràcia no conscientment pervertida i enverinada d'antuvi en les seves rels,—fe més afermada si cap encara amb el procés històric de les dictadures desplegat als nostres ulls, ens havia fet condemnar de sempre. Una política que llegítima i prepara el seu establiment en el triomf de la violència,

per a nosaltres no és una política lícita ni tolerable en un Estat civilitzat. No comprenem la força més que al servei de l'ordre, i a aquest inspirat i dictat per la justícia. Voler desfer, però, violentament un ordre existent—l'actual pot no ésser l'ideal ni molt menys,—per tal d'eliminar-ne de cop totes les injustícies anexas a l'obra humana; voler instaurar de passada un ordre nou amb la destrucció i la ruïna, és retornar de fet a la barbàrie a través del dogma absurd de la catàstrofe prèvia. La violència no ha cridat mai més que una altra violència. La revolució més gran que han vist els segles, la que suposava la implantació del Cristianisme al món, es va fer sense armes homicides.

L'horror dels fets d'Astúries ha pogut distreure l'atenció dels esdeveniments correlatius de Catalunya. Però a Catalunya ha passat també qualque cosa, davant la qual no ens és fàcil ni desitjable el silenci. L'alçament del 6 d'octubre—alçament no de Catalunya sinó del conglomerat polític dominant allà des de la instauració de la República, en col·laboració amb les més descordades demagògies peninsulars,—ha estat el suïcidi manicomial d'un moviment "separatista" que esclata, cas únic al món, en complicitat declarada amb elements del mateix país d'on es separa; i ha estat també el terme tràgic a que ha arribat l'encegament, la sevícia i la supèrbia dels qui, abusant de la força material usurpada sense discriminació de mitjans, pretengueren un moment atribuir-se la representació de l'ànima immortal de Catalunya.

Però aquesta ànima no era, no ho havia estat mai, seva. Catalunya podrà sortir d'aquesta revolta dessagnada, escarnida, però intacta en la puresa del seu esperit, que els revoltats d'ahir, vençuts d'avui i trionfants d'aquests anys darrers havien hagut de contrafer i mutilar per poder-se'n atribuir galdosament i despreocupadament la representació. I perquè l'esperit de Catalunya, encarnat en el seu verb natural, verb encara ple de possibilitats culturals i de capacitat de glòria, no ha pogut ésser involucrat en la desfeta, també el nostre catalanisme, que és d'avui, de demà i de sempre, un catalanisme que no és doctrina de partit sinó integració d'essències pairals, tendència espiritual i fonamentalment idiomàtica, pot ressurgir cara alta, consternat pel desastre això sí, conscient, si tant es vol, de la raó que el confusionarisme tràgic dels partits esquerrans pot haver fornit als adversaris de l'ideal, però amb la fe intacta en aquest ideal. A les idees que alimenta una raó i han pres cos en la història no les destrueixen així com així els errors i les malifetes dels homes.

L'INÚTIL SACRIFICI DEL GORG BLAU

FA cosa d'un mes, un amic, pagès exquisit, m'escrivia per denunciar-me no ja la profanació, sinó la total destrucció del Gorg Blau. "Dijous passat,—escrivia—aní al Puig Major, i vaig poder enterar-me'n per una vertadera casualitat, allà mateix. Volen convertir en estany, fent-hi les obres que calguin, construint parets, encimentant la muntanya, traient la macada que hi ha; dic, volen convertir en estany, tot el buit pla que fa l'obertura de les penyes des del Gorg Blau fins al rocam que hi ha al pendent de la part oposada del Gorg. Un vertader desatre. Pensi que van a espenyar una de les flors més exquisides del paisatge mallorquí: el Gorg Blau i els seus voltants. ¿No seria possible promoure un corrent de protesta, o fer gestions amb la Companyia propietària de la Central elèctrica del gorg perquè no es realitzés aquest atemptat a una de les belleses més celebrades del paisatge mallorquí? I la cosa no admet esperes, perquè plànyer-se'n després, quan ja s'hagi destruït, serà ben inútil".

Ja he dit que el meu amic és de la pagesia, i la seva exquisida sensibilitat queda palesa en les retxes de la seva carta que acab de transcriure. Per un pagès la Ciutat, vista en la llunyària, serva encara quelcom de l'esperit rector de la vida espiritual de l'illa, que indubtablement hauria de conservar sempre per merèixer el nom de ciutat. Però, per a qui viu dins ella, per a qui cerca debades, cada dia, un senyal, un glatir de vida que vengui a esvair la mortal atonia on viu morint, la nostra Ciutat va perdent poc a poc el seu prestigi. No és per una simple casualitat que els millors dels nostres homes han emigrat, ni és per casualitat que els joves més ben dotats intel·lectualment, estenen les ales, cercant enllà la mar que ens volta, una atmòsfera propícia al desplegament de les seves activitats. Plana damunt la Ciutat com un aire malsà, una incomprensió i una indiferència, que me fan ésser una mica escèptic respecte del profit d'una campanya per tal d'evitar la destrucció de les belleses naturals de Mallorca. Jo, en la meva

petitesa, no puc fer altra cosa que llançar (segurament ha de caure dins el buit més absolut), la denúncia del meu amic. Si les nostres grans figures no aconseguiren mai que s'ajuntés a la seva gran veu la massa ciutadana, com ho podrà assolir la ploma d'un desconegut? Repassant solament una centúria, quantes gestions inútils no trobaríem, quantes protestes vanes, quantes *Exposiciones* a les autoritats, en defensa del nostre patrimoni artístic, incloent-hi les belleses naturals que són nostres, això és, de tots, encara que algú pensi el contrari.

Des de la protesta d'En Quadrado davant el projecte de façana de la Seu, fins al darrer article vibrant d'En Ferrà, espaordit davant alguna magna concepció "bennasseriana", quants d'esforços perduts resten surant dins l'aire, com a sospirs que foren un instant música, i esperança i desig, i després res més que una tènue vibració de l'aire, del tot imperceptible per la sensibilitat del poble, una ona invisible que mor ofegada en la immensitat de la gran volta atzurada que el bo i el dolent cobreix per un igual.

Però el convenciment de la inutilitat de l'esforç no ens priva de complir el nostre deure, el deure d'aquesta hora trista, recollint en els fulls de la nostra publicació, la denúncia del nostre amic. Serà un gra més de dolor que vindrà a augmentar el rosari que potser recollirà algun dia algun pacient erudit local, tot fent el registre de la nostra indiferència davant les successives destruccions que ha patit el nostre heretatge, i al mateix temps vendrà a ésser aquesta futura col·lecció el més clar senyal demostratiu del nostre endarreriment cultural, ja que aquest episodi del Gorg Blau arriba, precisament, quan el món comença a estar-ne fart de la tècnica, i sent l'atractiu de formes vitals més senzilles, que es troben més prop de la naturalesa.

Aquesta idea, recollida per Ostwald Spengler, en el seu llibret *L'Home i la Tècnica*, és com un porticó que deixa entrar la llum del cel al mig de la fosca on és debat violentament l'home modern. Amb tot, el pessimisme de Spengler no es pot estar de donar-nos la comprovació de com tot l'orgànic sucumbeix a la creixent organització. Un món artificial—diu—travessa i enverina el món natural. La civilització s'ha convertit a si mateixa en una màquina, que tot ho fa, o vol fer-ho, mecànicament. Avui, es pensa en cavalls de vapor. Ja no es veuen ni es contempen les cascades sense convertir-les mentalment en energia elèctrica. No es contempla un prat per on a lloure pasturen els ramats, sense pensar en

l'aprofitament de la seva carn. No es troba un bell ofici antic a un poble, nodrit encara ara de saba primordial, sense sentir el desig de substituir-lo per una tècnica moderna. Amb sentit o sense sentit el pensament tècnic vol realització. El luxe de la màquina és la conseqüència d'una constricció mental. La màquina, en darrer terme, és un símbol, com el seu ideal abscondit, el *perpetuum mobile*, és una necessitat espiritual i anímica, però no vital".

Però, aquest estat del món, massa fàcil de comprovar, avui decau. Hom vol viure. Ja ha començat la fugida dels directors nadius davant la màquina. El jovent ja s'estima més l'esport que no els assaigs tècnics; hom aspira a alliberar-se del jou de les activitats sense ànima; a esvair la clara i freda atmósfera de l'organització tècnica.

I, justament, quan comença a aixecar-se aquesta nova alba damunt el món, és quan es projecta aquesta paròdia, freda i estèril, de la destrucció del Gorg Blau. La paròdia no fa altra cosa que imitar el que és alt i gran, amb estretor d'esperit, per tal de fer riure. I és cosa que faria riure, si no fes plorar, aquesta pèrdua imminent d'una bellesa natural de Mallorca pel ridícul aprofitament d'un mesquí filet d'aigua. No som tècnics, en la indústria elèctrica que desconeixem, però no cal ésser-ho gaire per saber que aquesta destrucció no ve a resoldre cap problema. Ara, es deuen aprofitar en el Gorg Blau uns 150 cavalls de força; destruint-lo i fent unes despeses desproporcionades al profit, car es tracta de terrenys de gran permeabilitat, potser se n'aprofitaran 300. És a dir, que es sacrifica la gran bellesa d'aquell paratge per guanyar 150 cavalls. I això passa a una terra on són a milers els cavalls de força que dormen sota terra, esperant qui vulgui aprofitar racionalment els jaciments de lignits de l'illa, avui explotats d'una manera rudimentària. ¿No és ver que aquest projecte té molt de paròdia? Potser algú, en contemplar les calçades, que com serps monstruoses s'arraparan a la blavor dels penyals gegantins, es creurà que Mallorca s'és posada al costat de Noruega pel que fa als seus aprofitaments hidràulics, i sentirà la folla vanitat del *parvenu* que manca d'escala per amidar la pròpia ximplesa.

També n'hi haurà qui ploraran en tornar per aquells paratges, on un dia sentiren l'orgull de haver nascut mallorquins:

*Adéu, tristor encastellada
del pla de Cúber i Almaluig!..*

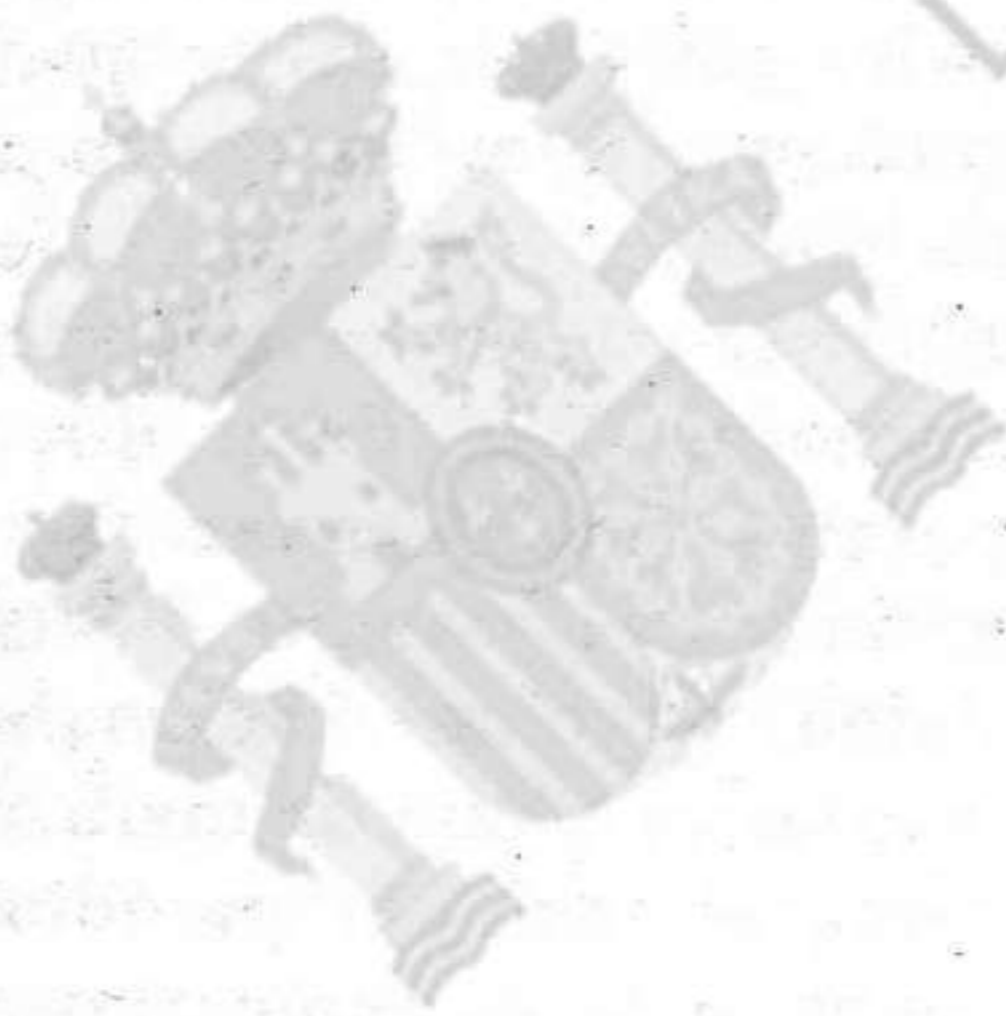
*Seguint arreu l'aigua qui fuig
d'aqueixa terra desolada,
soprèn mos ulls la portalada
d'un Paradís...*

*L'aigua s'atura a son encís
i com que diga: reposau!*

—Dolça és la calma del Gorg Blau!

El glavi encès de la indústria tancarà aquest paradís, i, alta nit, ploraran els estels, llàgrimes enceses, que copçarà, per aquelles solituds, l'aigua del nou safareig, tremolosa i empegueïda d'emportar-se'n a la fosca negrura de la turbina el record de la gran bellesa esvaïda per sempre més.

JOSEP SUREDA I BLANES

NIT ENTRE RUÏNES

OH silenci! oh negror! oh tremebundes
caputxes de xiprers! perdó i respecte
si goso penetrar l'angle més íntim
del vostre sant misteri.

El dia no em comprèn. El sol allunya
sobre els enigmes dels sentits ma vida;
ni un pensament madura, romp els ferros
ma voluntat esclava.

Dolç pleniluni, pàllid com un rostre
on el dol ja pansí la juvenesa:
sols ta llum que illumina el pas del geni
respon a mes preguntes.

A l'hora en què l'avar son or recompta,
plau-me comptar els jorns que ja passaren;
a l'hora en què el sopor corre pels membres,
jo vetllaré en ma altura.

En metre taciturn la selva obaga
resa sobre la llum de les ruïnes;
dansa pel cel, en harmonia dolça,
el duodèn Zodíac;

i, en macàbric tumult, pòrtics i grades,
arcs i columnes dins la fosca es mouen,
com fantasmes que corren i s'aferren,
lluïtant amb l'invisible.

També lluita mon cor: host és el numen,
host la plebs que em circumda, host l'enyorança...
Quan veuré de mos pares la pupilla,
banyada en plor domèstic?

Ai, porxe fresc de dòriques columnes,
ai, verd parral que amaves mos estudis!...
Adéu, cants i rondalles que estremíreu
la flor de ma infantesa,

fent-me riure i plorar! Brodes i cantes,
encar reproduint les aus i fulles
que amb pols d'infant—ai las!—jo t'oferia,
germana pietosa?

Qui els dracs pogués guiar-me de Medea
per volar al teu cor, Illa beata!
Més em complau la deu de Caudanigra
que el magne riu ausoni...

Tot dorm al meu entorn. Ja pel braç d'Arctos
ha girat l'Orsa: dotze campanades
fugen del Capitoli i al so místic
contesten ja mil bronzes.

Dormits ploren els grills. Els cans ululen
al ritme constellat d'Urània; xiula
l'òliba atent des del palau dels Flavis:
comprends son greu pronòstic?

EVOCACIÓ

EN la marmòria serenor dels càndids
intercolumnis, vora un mar velívol
ma fantasia sorprenué ta imatge,
Musa i Sirena.

Fàcil besava amb ulls d'amant ton rostre
Febus: ardien tos cabells purpuris;
l'ombra divina del teu cos vessava
llums en el pòrtic.

Curta és la vida. Brindarem a Baccus,
d'àrida cendra cobrirem les lires?...
Prest t'engolia l'horitzó i encara
vens a ma vora.

Parles. I el pàlpit precipita els polsos,
per escoltar-te calla Orfeu i Euterpe:
fet harmonia tot el cor ressona
des de tos llavis.

Rius. I les perles que ta boca enfila,
copa celeste, vessen mel hiblea;
tàcites dormen en el plectre eburni
notes i somnis.

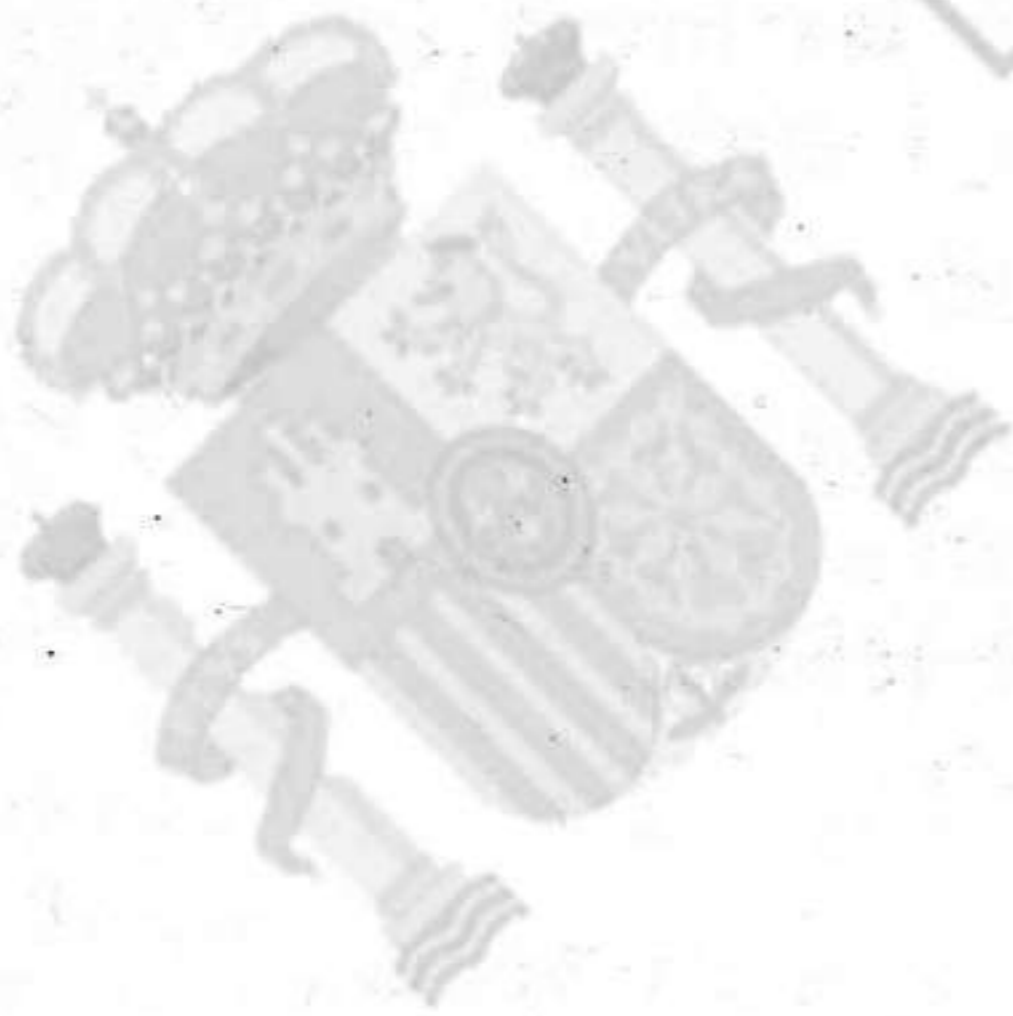
Mires. I en l'íntim de tos ulls d'oliva
totes les boires de mos anys s'esfullen;
corba sos braços de colors pacífics
Iris nimbosa.

De ta pupilla sobre el raig diàfan
l'ànima em vola vers els prats d'asfòdel;
veig a l'altura despuntar un símbol
d'art i puresa.

Canta i sa proa dirigeix mon geni,
sota un cel pàllid, cap a l'Illa. Dansen
albes Nereides i Alció modula
queixes d'esposa.

Extasiades en el ros crepuscle
surten mil veles d'arenoses platges;
cignes de cera per l'estany lleneguen,
s'obren els lliris.

MINISTERIO
DE CULTURA

NOCTURN

FRESCA m'arriba en la nocturna calma
l'onda sonora del teu cant, oh verge,
entre els aromes que el clavell purpuri
vessa en mos somnis.

Dins transparències de candor elèctric
màgic es colga el Palatí: tot calla;
preses pels braços, les estrelles joves
dansen i riuen.

Fugen els versos de ta boca alada
folls d'alegria i joventut, oh verge:
per la daurada immensitat tothora
vull perseguir-los.

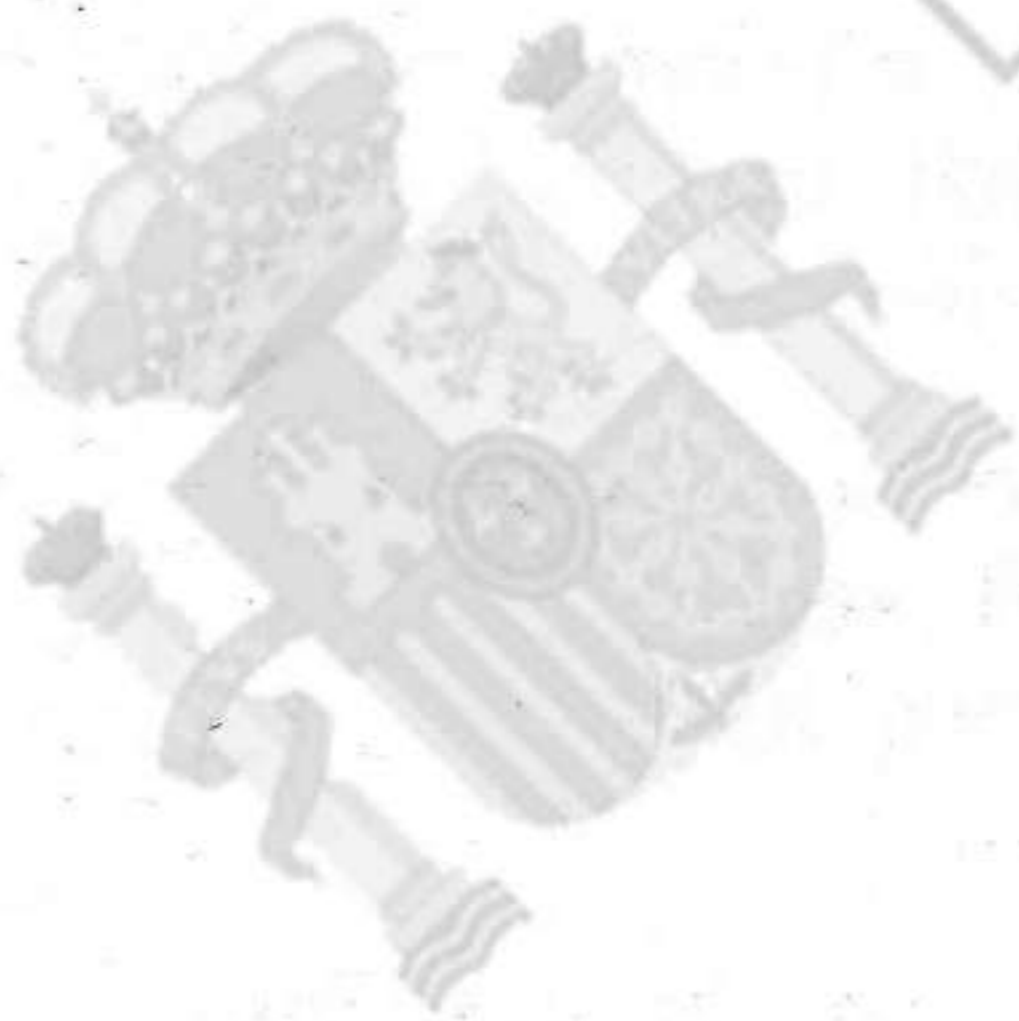
Què m'interrogues? Quin ignot defici
ta melodia fa tremir, oh verge?
Calla indecisa, com gemec agònic
feble s'exhala...

Oh! no perdonis la que en mi despertes
flama d'enveges: a través del càntic
vull ton cor gràcil penetrar i el pèlag
de tes retines.

En la dolcesa de la lluna blanca
ràpid s'escampa un raig d'amor, oh verge,
i m'illumina: com un astre erràtic
brilla en l'altura

la candidesa del meu front. Oh verge,
sota mes plantes pallideix el globus:
sols, lluny dels homes, tu cantant, jo tàcit,
ai! mori un dia...

MIQUEL DOLÇ

L'estat actual del problema de les ones de marea interna

LA marea no es manifesta tan sols en l'oceà per les ones superficials, ben conegudes de tothom. Des de principis de segle es ve observant reiteradament que les aigües profundes també experimenten oscil·lacions verticals amb període de marea, i prest es comprovà, a més, que aquestes ones internes es produeixen preferentment en l'estrat de discontinuïtat entre les aigües superficials, poc denses, i les profundes, més pesades.

És aquest un dels problemes més interessants de l'Oceanografia, que li dedica actualment preferent atenció. Nosaltres, que hem tingut ocasió de contribuir al seu coneixement amb investigacions personals, ens proposam ara exposar breument i senzilla els termes en què la qüestió està plantejada; la revisió de la més interessant i recent bibliografia ens permetrà assenyalar els fets que semblen definitivament establerts i els que resten obscurs i sense explicació satisfactòria.

I—L'EXPERIÈNCIA

La primera dificultat del problema prové de les moltes que ofereix l'observació d'un fenomen que, degut al seu caràcter periòdic, sols pot revelar-se per sèries repetides de mesures oceanogràfiques en un mateix punt durant moltes hores, o per acoblament dels resultats obtinguts successivament des d'estacions diferents en una zona no gaire extensa de l'oceà. La dificultat augmenta en considerar que l'observació directa del moviment vertical, sumament lent, no està a l'abast de cap model de correntòmetre; l'oscil·lació de les aigües ha de deduir-se de les observacions correlatives dels seus caràcters, ja sien físics (densitat, temperatura), químics (salinitat, oxigen dissolt), o biològics (qualitat o quantitat

del plancton). Solament en casos excepcionals ha estat possible, com veurem després, el registre continu i automàtic d'algun d'aquests factors.

Les primeres demostracions de la marea interna foren aconseguides per Nansen i Helland-Hansen en la mar noruega i per O. Pettersson en el Gullmarfjord i en el Kattegat. Des de llavors, les condicions excepcionals de l'Estació de Bornö han permès als hidrògrafs suecs acoblar una preciosa documentació referent al problema, inclús mitjançant el registre continu de les variacions de nivell d'una capa d'aigua de determinada densitat, en la qual un flotador degudament equilibrat es manté constantment; un manòmetre, a manera de mareògraf, tancat dins el flotador, és l'encarregat d'inscriure les esmentades variacions de nivell.

Les dades obtingudes en el Gullmarfjord, prestaven al problema un aspecte particular i limitat, ja que les variacions de nivell traduïen l'existència d'ones de llarg període, essent la marea paralàctica, de mig mes llunar, en relació amb la declinació del satèlit, l'argument inicial de la teoria de O. Pettersson que més endavant exposarem.

Durant bastants anys, malgrat que no faltaren observacions de la manifestació més o menys directa del fenomen, els oceanògrafs decantaren llur atenció del problema, que recobrà actualitat en conèixer-se els resultats de la notable expedició del "Meteor" en 1925-27. El material recollit en les diverses estacions, amb vaixell fondejat en ple Atlàntic damunt enormes profunditats, és únic en la seva classe; el seu transcendental interès no passà desapercbut al Consell internacional per l'exploració de la mar, el qual, en una reunió especial de març de 1931, essent Ekman ponent, s'ocupà del problema de les ondes internes en els seus diversos aspectes.

Posteriorment a la citada campanya alemanya, la investigació del fenomen s'ha activat, essent dignes d'especial menció la tasca d'Ekman i Helland-Hansen a bord del "Armauer-Hansen" per l'Atlàntic durant l'estiu de 1930; la dels oceanògrafs holandesos de la campanya del "Snellius" en l'oceà Índic i els resultats obtinguts en el Mediterrani mitjançant l'ús de termògrafs submarins.

Pot ja afirmar-se que la marea submarina és un fenomen que es presenta sempre i en tot lloc quan la massa oceànica està formada per capes de densitat diferent, qualsevulla sia la causa originària d'aquesta heterogeneïtat. La seva manifestació, però, no és

uniforme i no és la mateixa en les mars costeres o interiors que en ple oceà, en baixes o altes latituds. Convé, doncs, exposar els resultats del seu estudi en les més diverses circumstàncies.

1.ª Observacions en el Gullmarfjord.—En aquest fiord suec, on la marea superficial és molt feble, el moviment de les capes submarines es presenta amb aspecte d'ondulacions de divers període. El més aparent de 14 dies i amb amplitud total d'uns 20 metres, correspon a la marea paralàctica de Pettersson. A més d'aquestes ones llargues, Zeilon ha descobert altres dues classes d'ones regulars de període curt; unes, amb període de dos o tres dies, s'assimilen a ones internes estacionàries, a manera de seques de l'estrat de discontinuïtat; les altres, anomenades per Zeilon seques secundàries de la capa límit, semblen ésser la repercussió profunda d'un moviment oscil·latori de la superfície (seca o bé corrent de marea), incrementada per l'acció d'una cresta submarina; concretament, en el fiord, a una seca superficial de 110 minuts de període i 28 centímetres d'amplitud, correspon una seca secundària en l'estrat de discontinuïtat, de període igual, però d'amplitud tres vegades major.

Deixant de banda aquestes dues darreres classes d'ones, de període no de marea, hem de fer constar que no hi ha unanimitat en acceptar com a realitat les ones de marea paralàctica. Ekman les nega aquest caràcter i les interpreta com un moviment irregular, desordenat, que assumeix accidentalment l'apariència de regularitat. Per altra part, Hans-Pettersson ha entrevist una possible correlació entre la component del vent en l'orientació del fiord i el nivell de l'estrat de discontinuïtat, que es deprimeix amb els vents de fora (SW) i s'eleva amb els contraris (NE); la pretesa marea semimensual seria, en suma, una oscil·lació forçada, efecte immediat del vent actual; en aquestes circumstàncies, fins suposant un coeficient de viscositat molt petit, l'amplitud de les ones, cessada la causa originària, es reduirà a la meitat en menys de període i mig.

Les observacions en el Gullmarfjord no poden, en definitiva, ésser base molt segura per l'estudi del problema que ens interessa: la marea quinzenal no és acceptada com existent en realitat per molts geofísics, i quant a la marea semidiària, l'estudi de la qual en l'estació de Bornö s'ha iniciat recentment (encara que Pettersson ja l'estudià des de 1908 en el Gran Belt) sembla ésser de molt feble amplitud, inferior a un metre.

2.^{on} *Els resultats de l'expedició del "Meteor"*.—Les dades obtingudes durant aquesta memorable campanya, les més interessants, fins avui, per a l'estudi i coneixement de la marea en ple oceà, han estat publicades per Defant.

El primer fet que cal fer ressaltar és que els moviments verticals de les aigües intermèdies es presenten en tots els punts de l'oceà i es localitzen (o al menys atenyen la seva màxima amplitud) en l'estrat de discontinuïtat, límit entre la troposfera i l'estratosfera. La marea interna es revela més o menys clarament per les variacions de les característiques físico-químiques de l'aigua; en les sèries de dades originals, l'anàlisi armònica i altres artificis de càlcul, permeten separar les diverses classes d'ones, les de marea diària i semidiària, i les ondulacions lliures, de període molt curt. L'oscil·lació vertical de les aigües internes no és molt gran; l'ona de marea semidiària rarament té una doble amplitud major de deu metres.

El segon i més transcendental resultat de la campanya del "Meteor", és la demostració de la correlació entre els corrents de marea horitzontals, purs i simples, i el balanceig de l'estrat de discontinuïtat.

Les forces de la marea actuen damunt tot l'espessor de l'aigua i originen corrents en tots els seus nivells. L'anàlisi dels materials recollits durant la campanya alemanya, ha posat de manifest la no homogeneïtat d'aquests corrents superposats en l'espessor de la massa oceànica; algun factor, per ara desconegut, produeix aquest resultat, en desacord amb la teoria de la marea.

Però el que ara ens interessa d'anotar—i al que Defant ha concedit gran transcendència—és el fet que el conjunt de les observacions del "Meteor" pot separar-se en dos grups: en cert nombre d'estacions, els corrents de marea perden intensitat amb la profunditat; en les restants, al contrari, augmenta. En el primer cas, el corrent horitzontal i el desplaçament vertical de les aigües de l'estrat de discontinuïtat, són fenòmens correlatius, coincidents en fase, o sia que la velocitat màxima del corrent coincideix amb el màxim ascens de dit estrat. En el segon cas, els fenòmens es presenten invertits, desplaçada la seva fase en mig període d'ona.

Sobre aquests fets observats es basen, com veurem després, les consideracions teòriques de Defant per tractar d'aclarir el problema de la marea interna.

3.er *La marea interna en el Mediterrani.*—Les febles manifestacions de la marea superficial en aquesta mar interior no permetien suposar altre classe d'efectes del fenomen còsmic.

Encara que l'estudi de les dades obtingudes en diverses campanyes i en les investigacions sistemàtiques de les Estacions Oceanogràfiques revelés un problema (les intenses variacions tèrmiques en les aigües de feble i mitjana profunditat), que sols podria explicar-se satisfactòriament admetent l'existència de desplaçaments verticals de les aigües, l'evidència del caràcter de marea d'aquest moviment intern sols ha estat demostrada per les investigacions italianes a l'estret de Messina.

En aquest estret, la marea es manifesta per poderosos corrents de sentit altern, entre les mars Jònica i Tirrena. El seu règim pot assimilar-se al de la marea en un canal, amb la circumstància perturbadora de l'existència en la boca nord d'una cresta submarina transversal, profunda de poc més de cent metres. Damunt aquesta cresta, les fluctuacions tèrmiques i salines són d'enorme amplitud i tenen el mateix ritme que el corrent de marea, que afecta tot l'espessor de l'aigua. En aquestes condicions tan especials, el problema de la marea submarina, pura i simple, tal com l'hem plantejat en aquest treball, es presenta emmascarat, absorbit, podríem dir, per la complicada dinàmica de l'intercanvi d'aigua a través de l'estret.

Més interessants són, al nostre entendre, els resultats obtinguts posteriorment mitjançant l'us de termògrafs submarins, en regions del Mediterrani occidental on no es coneixia (o no s'hi havia prestat atenció) cap manifestació de la marea.

P. Idrac, amb termògrafs de la seva invenció, ha obtingut interessants dades en aigües de Villafranca i de Mònaco. Les fluctuacions tèrmiques, correlatives d'oscil·lacions verticals de l'aigua interna, són molt irregulars, de període molt variable; les més curtes, amb període de 3 a 10 minuts, revelen una mena d'onatge intern, fins de tres metres d'amplada. Els moviments de més llarg període i de major amplitud (fins de vuit metres), mostren una confusa regularitat, la relació de la qual amb les circumstàncies astronòmiques i atmosfèriques no s'ha pogut establir, llevat d'una certa correspondència amb el mestral i el llevant, vents predominants en el sud de França; el vent nord, en arrastrar cap a fora les aigües superficials, faria pujar les fredes i profundes; el vent est, al contrari, acumularia damunt la costa les aigües superficials i calentes, desallotjant les profundes.

A la badia de Palma, poc profunda, amb tan febles manifestacions de la marea que havien passat per alt a oceanògrafs, mariners i pescadors, hem trobat els mateixos fenòmens que Idrac per les costes franceses i de Mònaco. L'estudi directe dels termògrames revela confusament la relació entre la fluctuació tèrmica i l'ona de marea semidiària. L'amplitud de l'oscil·lació vertical és a voltes superior a 10 metres.

Contràriament a Idrac, nosaltres podem negar, rotundament, que existeixi alguna relació entre la direcció del vent i el desplaçament de les superfícies isotermes. L'acumulació d'observacions ens permet, a més, indicar que el fenomen de la marea interna a la badia de Palma no es produeix d'acord amb la hipòtesi de Pettersson, cosa amb la qual rectificam la nostra primera impressió.

Davant d'aquests resultats negatius, creiem, en suma, que l'estudi del règim tèrmic de l'aigua és insuficient per esclarir per ell sol el problema de la marea interna; l'ús dels termògrafs ha de simultanejar-se amb l'estudi dels corrents de marea, per tal de sotmetre les curves resultants a l'anàlisi armònica. Però això no disminueix el gran valor documental de les dades obtingudes per Idrac i per nosaltres.

FRANCESC DE P. NAVARRO

(Continuarà)

E L S L L I B R E S

SASTRE SERVERA, MATEO—*Muro en la mano*. Por el Secretario del Ayuntamiento Don...—1934.—Tip. Vich, Inca.—95 pp. 8.º.

Una obreta ben interessant és aquesta, el títol de la qual encapçala aquestes línies, deguda a la laboriositat i aficions literàrio-històriques d'En Mateu Sastre, competent Secretari municipal de l'Ajuntament de Muro, que per primera vegada surt ara a la palestra pública dels escriptors mallorquins en llengua castellana.

El follet que comentam—casi podriem dir-ne llibre—va il·lustrat amb abundància de gravats, i la seva pulcra presentació acredita per ella sola els tallers tipogràfics d'En Vich, d'Inca.

“Muro en la mano” està integrat pels següents capítols: Pròleg—Muro—Monografia històrica—Biografies—Administració municipal—Justícia municipal i Registre civil—Parròquia de Muro—Societats—i Guia de comerços i professions. I, cada un d'aquests capítols, la senzilla lectura dels quals en el seu enunciat ja ens dona el to complet i detallat de l'obra, està subdividit, obeïnt a un pla d'exposició, en tants d'articles com han estat necessaris.

La “Monografía” històrica és deguda a la ploma de Mn. Francesc Mulet, i, les “Biografies” a D. Joan Oliver i Oliver. La resta és el que va a càrrec de l'autor de l'obra, el nostre amic En Mateu Sastre.

Tots els qui tenen afició als estudis d'història de Mallorca, hauran assaborit a hores d'ara l'obra esmentada, i si algun n'hi hagués que no ho hagués fet, li hem de recomanar la seva lectura. Nosaltres hi hem passat unes hores ben agradables.—E. S. R.

VERDAGUER, MARIO—*Un Intelectual y su carcoma*—Editorial Apolo, Barcelona, 1934. 281 pp. 12.º

En Marius Verdaguer, acaba d'afegir a l'índex bibliogràfic de les seves obres aquesta novella d'ara, que fa el nombre 7 del gènere, tan seu personal i d'un estil tan propi.

En Verdaguer, del qual ja ens hem ocupat altres vegades en les planes d'aquesta Revista, amb motiu de publicacions seves anteriors, és un escriptor mallorquí de llengua castellana, conegut, no solament a casa nostra i a Espanya en general, sinó també a l'estranger, on és apreciat i l'estimat, al través de les traduccions en varies llengües, que s'han fet de les millors produccions seves.

En “Un Intelectual y su carcoma”—novella cerebral—s'hi destria, amb caràcter ben definit, l'autor de “El Marido, la Mujer y la Sombra” i “La Mujer de los cuatro Fantasma”, encara que, si hem d'ésser ben sincers en el judici crític, “Un

Intelectual y su carcoma" no arriba a l'altura de les esmentades en sentit comparatiu. Aquelles tenen més moviment i atreuen més l'interés del lector, i això no obstant creiem també, que el tema d'aquesta darrera novella ofereix més dificultats de desenvolupament i forma que no les citades, obertes a un ample camp d'expansió, i per tant de llibertats, que no presenta aquesta dins el marc estret de la seva trama.

Marius Verdaguer conserva, en aquesta com en les seves altres produccions, l'estil que li és tan personal i característic: dins l'ampla visió la concentració en el detall, i com una tortura sàdica en la contemplació del que en podriem dir natura nostra, la qual remou i fa brillar de tots els caires. Per això, totes les seves novel·les tenen un interés suprem: l'extracte cerebral que les anima i la guspira lluminosa de cada una de les pedres que integren una joia. D'aquest autor remarcarem sempre la seva novella "La Isla de Oro", i, sobre tot "Piedras i Viento", que creiem les de més força i de més valor i relleu literari.—E. S. R.

Mapa Geològic de les Serres de Llevant de l'Illa de Mallorca, per BARTOMEU DARDER PERICÀS Catedràtic de l'Institut Nacional de Tarragona.

Publicat per l'Excma. Diputació Provincial de Balears. Palma, 1934, 2 fulls. 10 pts.

El Mapa Geològic que gràcies a la Diputació Provincial de Balears acaba de veure la llum, degut a la labor constant que ve realitzant el geòleg Bartomeu Darder i Pericàs, és un replà en l'escala progressiva dels nostres coneixements geològics de la Serra de Llevant. Bartomeu Darder i Pericàs al fer aquest mapa tracta de presentar al públic entès en Geologia una *mise au point* dels coneixements sobre la mateixa, i és el resultat de les investigacions que, des de 1915, l'autor i d'altres venen realitzant per tal de descobrir la distribució dels diversos terrenys de la nostra roqueta.

Comprèn el mapa dos fulls: un que abraça les regions de Santanyí i Felanitx, i l'altre Artà i Manacor. Aquests fulls, juntament amb el mapa de la Serra Nord de Mallorca de P. Fallot són, sinó una obra definitiva de la nostra geologia, el punt de partida inevitable per a tot ulterior estudi.

Hem de felicitar l'autor per la tasca lloabilíssima realitzada, així com l'Excel·lentíssima Diputació que ha donat un mitjà de difusió d'aquesta tasca. Colors i tiratges excel·lents.—A. C.

ANTONI PONS.—Constitucions e Ordinacions del Regne de Mallorca (s. XIII-XV).—Vol. II.—Ciutat de Mallorca. Estampa d'En Guasp, 1934.—415 p. + 2 f. de Taula.

En aquest volum segon, tan copiós com el primer i extret com ell del «Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana», continua Mn. Pons la seva tasca de recerca i publicació de documents de primera mà i de primera importància, per la història del govern polític i administratiu de Mallorca en els segles més interessants políticament del nostre regne.

Conté aquest volum un document del s. XIII: Elecció de VI còsols concedida per Alfons II d'Aragó des de Perpinyà, a 27 juny 1287; trenta dos documents del

XIV, tocants a la Ciutat i a fora i a diverses matèries, des de dret a qüestions agrícoles i de comerç (particularment interessant un de 1035 sobre contractes en les feines del camp); i quatre documents del s. XV, entre els quals unes Ordinacions per els Jueus de Mallorca, de 1413, i sobretot el "Regiment de Sach e de Sort" de 1447 per primera vegada publicat íntegrament.

Aquest llarg document ocupa amb els apèndixs la meitat del llibre (pp. 214-415) i el justificaria plenament per ell sol. Donat sols en extracte per Quadrado (en *Privilegios y Franquicias de Mallorca*, 2ⁿ quadern, p. 172-181) era necessari posar a disposició dels curiosos i dels estudiosos del nostre passat, un document tan important, que en 1447 al temps de posar-lo en el seu Llibre propi estava "en paper tot ja squinçat". Mossèn Pons n'ha reintegrat completament el text a base dels dos còdexs de l'Arxiu Històric que el contenen, el *Llibre de Corts Generals* i el *de Sort e de Sach*. Tots els qui coneixen l'estat deplorable de certes pàgines d'aquests manuscrits sabran agrair-li com es mereix la feixuga tasca, obscura i no vista, que aquesta transcripció suposa.

Un bell volum aquest, digna continuació del primer, publicat l'any passat, en una sèrie que Déu sap quants en tindrà. L'autor és un treballador constant, i la feina és encara més llarga que la seva insistència. Els documents són tots seguits de la indicació de procedència, i si en la transcripció ortogràfica i paleogràfica fos adoptat un criteri més rigid i l'accentuació i puntuació fos més unificada, seria per a no trobar-hi pèl. També pot dir-se que el llibre mereixeria anar imprès en paper millor. Això, però, fora d'altra banda injust, car obres així, que enlloc del món es deixen soles a mans de particulars, aquí encara ho han de fer els qui desinteressadament s'hi aventuren, sense agraïment ni encoratjament de cap casta. No podem, per això, deixar passar aquesta obra sense els nostres, que l'autor sap prou sincers.—J. P. M.

L E S A R T S

TEATRE

“ELS NIRVIS DE SA NEBODA”, de Josep M.ª Tous i Maroto.—El dimecres dia 14, fou inaugurada al Saló Mallorca, la temporada de tardor del Teatre Mallorquí amb l'estrena de la comèdia en tres actes de Tous i Maroto, titulada “Els nirvis de sa neboda”.

La present temporada es presenta baix dels millors auspicis, tant quant a èxit de crítica, ja que tota la premsa diària en parla amb simpatia, quan no amb entusiasme, com a benevolença per part del públic. Ara el teatre mallorquí ja es pot dir que compta amb un públic incondicional.

“Els nirvis de sa neboda”, obra que adoleix d'una certa manca d'unitat entre el primer acte i els altres dos, és la història d'una atlota aveciada i caprixosa, que utilitza el procediment de l'atac de nervis per imposar-se, primer a la tia amb qui viu, i després al marit sense força de voluntat, ni personalitat de cap casta, amb qui la trobam casada al aixecar-se el teló a l'acte segon. Al desenllaç, una mica illògic, el marit s'imposa per consell del metge vell, amic de la casa, i tot acaba bé.

La nova producció de la musa vuitcentista, honrada i ingènua, de Tous i Maroto, completament en consonància amb el nombrós públic que omplia la sala, entrà plenament, essent molt aplaudida i celebrada. Dins l'obra destaca una escena de l'acte segon, que no desmereix gens de la tradició dels nostres grans costumistes del segle dinou.

La Companyia, discreta, treballà amb l'entusiasme i la bona voluntat de sempre, destacant la labor de la Sra. Cristina Valls i del Sr. Antoni Oliver. Rebin el Sr. Tous i Maroto i la Companyia Catina-Estelrich, la nostra felicitació.—A. I. A.

RECULLS DE FORA

(1 OCTUBRE—20 NOVEMBRE)

Mai, d'ençà que es publica LA NOSTRA TERRA, havíem hagut de ressenyar aquí esdeveniments tan greus com els que s'han vist a Espanya el passat octubre.

Obertes les Corts dia 1, negà en la primera sessió el senyor Gil Robles la confiança al Govern Samper, presentant aquest el mateix vespre la dimissió al President de la República. L'endemà començaren les consultes, després de les quals fou encarregat de formar govern el Sr. Lerroux, el qual fins a la nit del dia 4 no facilità la llista del nou Gabinet, que quedava integrat en la següent forma:

Presidència: Lerroux; Estat, Samper; Governació, Eloi Vaquero; Guerra, Hidalgo; Marina, Rocha; Finances, Marraco; Comunicacions, C. Jalón; Indústria i Comerç, A. Orozco Batista, tots ells radicals; Instrucció Pública, Villalobos (lib. demòcrata); Treball, O. Anguera de Sojo; Agricultura, M. Jimenez Fernández; Justícia, R. Aizpún (tots tres de la Ceda); Obres Públiques, J. M. Cid (agrari); Ministres sense cartera: L. Pita Romero (independent) i J. Martinez de Velasco (agrari).

El nou Govern, primer majoritari de les Corts actuals, fou rebut amb manifesta hostilitat per les esquerres, que feren públiques unes notes dels respectius partits declarant rompudes llurs relacions amb les Institucions. L'U. G. T. declarà la vaga general a tota Espanya, obrint-se un parèntesi dolorós en la vida nacional. La revolució esclatà violentament sobretot a Astúries—a Madrid no hi hagué més que "paqueig" i vaga,—on els successos revestiren extraordinària gravetat i la violència arribà a la més esfeïdora barbàrie.

El Govern declarà dia 6 l'estat de guerra i acudí amb fermesa al restabliment de l'ordre. S'enviaren reforços a Astúries, on les tropes, comanades pel general Lopez Ochoa no pogueren entrar a Oviedo fins dia 12. La ciutat, en els dies que estigué en mans dels revolucionaris sofrí danys enormes; la Universitat, l'Institut, la "Cámara Santa" de la Catedral i nombre d'edificis foren completament destruïts. Els morts pujaren, entre els dels revolucionaris i dels lleials, en tota Espanya a prop de 2500.

Una vegada dominada la revolta, anà a Astúries a fer informació sobre el terreny una Comissió de tres Ministres (Guerra, Justícia, i Obres Públiques). Fou nomenat per dur a terme la total recollida d'armes a la regió el Comandant de la G. C. Sr. Doval, i més tard fou nomenat un Go-

vernador general de la regió Asturiana, amb plens poders per proposar i organitzar tot el referent a la reconstrucció de la mateixa.

Un decret del Consell de Ministres de 6 novembre prorrogava per un altre mes l'estat de guerra a tota Espanya. A tot arreu de la Península foren practicades infinitat de detencions de gent compromesa amb el moviment, i cercats els dirigents. Entre els diversos diputats detenguts, ho fou dia 15 a Madrid el Sr. Largo Caballero. El Sr. Prieto, a qui es cercava prendre, assolí arribar a França.

* * *

El Parlament de Madrid celebrà sessió dia 9 octubre, aprovant-se per unanimitat una proposició del Sr. Gil Robles demanant la suspensió de sessions mentre durassin les circumstàncies. El cap del Govern exposà la situació política. En la mateixa sessió, a la que no assistí cap minoria d'oposició esquerrana, fou aprovat un Decret restablint la pena de mort pels delictes contra l'ordre públic.

El 5 de novembre fou reobert el Parlament, iniciant els debats el senyor Lerroux amb un discurs explicant el procés del moviment revolucionari. El Sr. Gil Robles defensà després una proposició de confiança al Govern; intervingueren en el debat els Sr. Goicoechea, Alvarez, Comte de Rodezno, Martinez Arenas (de la minoria conservadora), Calvo Sotelo, Primo de Rivera, Ventosa, Aguirre, votant-se després la proposició que s'aprovà per 233 vots de la majoria i Regionalistes, amb l'abstenció dels Tradicionalistes i Renovación Española. Les minories republicanes i socialista d'oposició no assisteixen a la sessió.

* * *

Després en dies successius seguí al Parlament un debat sobre els fets d'Astúries, iniciat per la interpelació del Sr. Fernández Ladreda (Ceda), al qual respon el Ministre de la Guerra. Dia 8 presenta el Sr. Goicoechea una proposició de censura contra el Sr. Samper i altres ministres del seu Govern; contesta el Sr. Samper. Dia 16, a conseqüència d'aquests debats, presenten els Srs. Hidalgo i Samper la dimissió al Sr. Lerroux, que és acceptada, encarregant-se el Sr. Lerroux de la cartera de Guerra i el Sr. Rocha de la d'Estat.

La Cambra discutí i aprovà també el nou Reglament, i en la sessió de dia 16 intervingueren en el debat polític, explicant llurs posicions els Sr. Maura (Miguel) i Martinez Barrio. En la sessió del 15 s'aprovà després d'intervenir els representants dels grups, per 161 vots contra 13 (Regionalistes) la proposició de Gil Robles declarant la incompatibilitat moral de la Cambra amb els diputats que intervingueren en els successos revolucionaris. En aquesta sessió entren a la Cambra 7 diputats d'Esquerra Catalana. El Srs. Ventosa Roig (Esquerra) i Serra Moret (U. S. C.) intenten explicar la seva posició dessolidaritzan-se del moviment del 6 octubre.

* * *

A Catalunya, correlativament als fets revolucionaris d'Astúries i prenent peu de la formació del Govern Lerroux amb la Ceda, esclatà també la revolució. Després d'armar tothom qui en volgué ésser, de fer sortir el sometent i de posar la ciutat—paralitzada ja per la vaga els dos dies anteriors—en peu de guerra, dissabte dia 6 octubre entre vuit i nou del vespre, des del balcó del Palau de la Generalitat proclamà el Senyor Companys, acompanyat del

seu Govern, la República d'Estat Català dins la República Federal Espanyola. Poc temps després, les tropes del General Batet, Comandant militar de la 4ª divisió, Catalunya, eren hostilitzades al anar a fixar el ban declarant l'estat de guerra. La sublevació de la Generalitat, secundada per l'Ajuntament de Barcelona (amb oposició de la minoria de Lliga Catalana), era un fet i la lluita quedava entaulada. L'horror tràgica d'aquella nit, escampada per la radio, serà recordada per tothom com un inexplicable mal somni.

A les 5 i minuts del matí del diumenge 7, la Generalitat es rendia, i eren detinguts el Sr. Companys i el seu Govern, l'Alcalde Sr. Pi i Sunyer i els regidors de la majoria d'Esquerra, i amb uns quants centenars més de detinguts traslladats el vaixell "Uruguay". El Conseiller de Governació Sr. Dencàs, juntament amb el Sr. Miquel Badia, es feien escàpols de l'antic edifici del Govern Civil, on havien resistit i des d'on dirigien el "moviment", alcançant, dies després, de passar la frontera francesa.

Dia 9 al balcó del domicili del Sr J. Gubern, al carrer de Lauria, era detingut l'ex-Cap del Govern Sr. Azaña.

Arreu de Catalunya repercutí el moviment revolucionari: a Lleida, Girona, Manresa, Tarragona, practicant-se arreu infinitat de detencions. A Morell (Tarragona) a Vilafranca del Panadés foren incendiats els temples, i registrats actes repugnants de barbàrie, com a Navàs, on fou horriblement assassinat el Sr. Rector.

Paralitzat l'Estatut amb el resultat de l'intent revolucionari, el General Batet nomenà President accidental de la Generalitat al coronell Sr. J. Jimenez Arenas, i Alcalde de Barcelona el tinent-coronel Sr. Martínez Herrera.

La justícia militar començà a actuar arran dels successos. A Barcelona un primer Consell de Guerra celebrat dia 10 condemnava a reclusió perpètua el comandant dels sometents Sr. J. Bosch Grassi. Dia 12 un altre Consell de Guerra condemnava a mort el Srs. E. Perez Farràs, comandant d'artilleria i T. Escofet Alsina, capità de cavalleria; a cadena perpètua el Sr. F. López Gatell, capità d'artilleria i a la pena immediata el comandant de seguretat R. Salas Ginestar, tots ells al servei de la Generalitat. Dia 14 era condemnat també a l'última pena el tinent coronell J. Ricart March cap de les forces de policia de la Generalitat.

El total de penes de mort pujava a 23, entre Astúries i Catalunya, de les quals, després de passar a informe repetit del Suprem, proposà el Govern al President de la República en 5 de novembre l'indult de 21. Les dues que s'executaren eren una de Lleó i l'altre de Gijón. Amb motiu d'aquestes execucions, la C. N. T. intentà promoure dia 7 la vaga general, que fracassà, arreu d'Espanya.

Dia 1 d'octubre s'havia obert de nou el Parlament de Catalunya, amb assistència de la minoria de Lliga Catalana i amb un debat polític, entrant-se després en la discussió de la Llei de Beques. Dia 4 celebrà una sessió

llampec per acordar suspendre les sessions a fi de no llevar temps al Govern, preocupat per la situació creada per la crisi del de Madrid.

Una sentència del Tribunal de Garanties de 3 de novembre denegà la immunitat als diputats del Parlament Català, negant facultats al dit Parlament per aprovar, com havia fet, els articles 21 i 22 de l'Estatut Interior de Catalunya.

El 24 d'octubre fou fet públic a Barcelona el manifest fundacional del nou partit d'Acció Popular Catalana adherit a la C. E. D. A.

Del 10 al 14 octubre es celebrà amb extraordinària solemnitat a Buenos Aires, amb assistència de dos milions de persones, el 32 Congrés Eucarístic Internacional, presidit pel Legat Apostòlic Cardenal Pacelli, i el President de l'Argentina General Justo.

Com una proesa de l'aviació cal consignar el vol dels anglesos Scott i Blanck guanyadors de la carrera Anglaterra-Austràlia, que recorregueren 18.240 quilòmetres en 2 dies, 23 hores i 18 minuts.

Dia 9 d'octubre, al passar per la plaça de la Borsa, a Marsella, la comitiva del rei Alexandre I de Iugoslàvia, arribat el mateix dia en visita oficial a França, un individu saltà a l'estrep del cotxe disparant diversos trets que causaren la mort del Rei i del Ministre francès d'Afers Estrangers Mr. Louis Barthou que l'acompanyava.

L'emoció per aquest doble assassinat fou enorme a tota Europa, parlant-se des del primer moment de les possibles complicitats d'organitzacions terroristes i de l'activitat dels croates a l'estranger. Darrerament Iugoslàvia ha plantejat davant l'Assemblea de la S. de N. el problema de les responsabilitats internacionals, i Hongria demanat l'aplicació a l'afer del procediment d'urgència.

Del Consell de Ministres francès del 8 novembre sorgí la crisi del Gabinet Doumerge, per dimissió presentada dels ministres radicals-socialistes al negar-se a facilitar aquest partit l'aprovació de les 3 dotzaves del pressupost per 1935, que el President Doumergue considerava prèvia i necessària a la reforma de l'Estat que es proposava dur a terme.

El succeí dia 9 un Gabinet Flandin, que es presentà dia 13 al Parlament, on li fou aprovada la declaració ministerial per 423 veus contra 118.

A Bèlgica, presentada pel comte de Brocqueville la dimissió colectiva del Govern, per desacord dels seus components sobre el redreçament econòmic del país, fou substituït dia 19 novembre, després de fracassar el Sr. Jaspar, per un ministeri Theunis.

El 2 novembre es celebraren eleccions municipals parcials a Anglaterra, amb un gran triomf dels laboristes, que obtenen 458 llocs, a costa dels conservadors que en perden 394, dels lliberals, que en perden 56, i de l'anullació dels comunistes. A Nordamèrica el 6 novembre, en les eleccions per la Cambra de Representants i el Senat obtenen els demòcrates, partit de Rooselvet, un triomf ressonant, obtenint per primera vegada una majoria dels dos terços al Senat.

* * *

L'Acadèmia de la Llengua de Madrid publica el concurs al Premi Fastenrath, (2.000 pts.) ofert a la millor col·lecció de poesies líriques publicades en els anys 1930 a 1934, escrita per literats espanyols. Les obres, de les quals han d'ésser-ne enviades 5 o més exemplars, es rebran fins la nit del 8 gener 1935 a la Secretaria de l'Acadèmia (Felip IV, 4.).

* * *

A Madrid se celebrà (29 octubre-3 novembre) la III Conferència Internacional de Museografia, organitzada per l'Institut Int. de Cooperació Intel·lectual de la S. de N., amb assistència de prop de 200 delegats de distints països del món. La sessió d'obertura fou presidida pel Ministre d'Estat Sr. R. Samper.

* * *

A Saragossa (30 setembre-7 octubre) celebrà les seves sessions la 8.ª Setmana Social espanyola dedicada al tema: Els problemes agraris i la doctrina social catòlica.

* * *

Amb el següent professorat començà el 29 octubre el nou curs dels Estudis Universitaris Catalans: Literatura Catalana, Sr. Jordi Rubió Balaguer; Història de Catalunya, Sr. Francesc Martorell Trabal; Història de l'Art Català, Sr. J. Martorell; Les comarques catalanes (Geografia comarcal), Senyor Pau Vila.

* * *

La temporada de Teatre Català començà al Teatre Poliorama de Barcelona, dia 7 de novembre amb l'estrena de *Les ales del temps* d'Avelí Artis; al Romea, dia 9, amb *La Plaça de San Joan*, tres actes en vers, estrena de Josep M.ª de Sagarra. Al Coliseu Pompeia dia 15, fou estrenada la comèdia: *Valentina*, de Carles Soldevila. Dia 17 al Poliorama, estrenaren *Madame*, de Lluís Elies, autor novell.

La temporada d'òpera començà dijous 22 al Liceu amb *Boris Goudounoff*.

* * *

El diumenge 11 de novembre fou inaugurat a Barcelona el Museu d'Art de Catalunya instal·lat amb exemplar perfecció al Palau Nacional de Montjuïc. En el nou museu figuren les col·leccions que el formaven en el Palau de la Ciutadella, augmentades amb la col·lecció Plandiura, formant un conjunt d'excel·lència. El museu arqueològic ocupa la planta baixa, i la principal és destinada a Museu d'art modern català. En l'acte inau-

gural parlaren el President accidental de la Junta de Museus, Sr. Alexandre Soler i March, i el Ministre de Treball Sr. O. Anguera de Sojo.

* * *

A Roma, amb motiu del 14e centenari del Codi Justinià, es tengué del 12 al 19 novembre un Congrés Jurídic Internacional, que fou clausurat solemnement pel Papa.

* * *

Ha estat concedit per segona vegada el Premi Nobel de Literatura al dramaturg italià Luigi Pirandello.

* * *

A la residència de Sarrià morí dia 1 d'octubre el nostre bon amic l'eminent Caputxi P. Miquel d'Esplugues. Nat en 1870, entrat a l'Orde en 1887, hi havia ocupat els càrrecs més preeminents de la Província, de la qual era darrerament primer Definidor. Fou fundador de les importants revistes *Estudis Franciscans* i *Criterion* i director de la Fundació Bíblica Catalana.

«Causeur» admirable, deixa una recansa viva en tots els seus amics, que eren molts; d'enemics no en tenia cap i era admirat i respectat fins dels adversaris. L'apostolat incessant del seu optimisme de pura essència cristiana, i la seva efusió cordial el seguiren a tot arreu. La seva obra abundosa d'escriptor—en la que es compten llibres com *L'Ideal de la Mercè*, *Semblances*, *La Vera efígie del Poverello*, *El Parenostre*, etc. li assegura un lloc d'honor en les lletres i en la història de la cultura religiosa a Calun ya.

* * *

A París morí dia 15 octubre l'ex-president del Consell i de la República i eminent jurisconsult Raymond Poincaré. Havia nat a Bar-le-Duc en 1860. En 1886 fou nomenat Cap de gabinet del Ministre d'Agricultura Develle i elegit Conseller General; en 1887 és elegit diputat; en 1894 Ministre de Finances del Gabinet Dupuy, i ho tornà a ésser en 1906 en el Govern Sarrien. En 1912 formà Govern. En gener 1913 fou elegit President de la República, càrrec que ocupà tot el temps de la guerra. Després del Tractat de Versailles encarnà el gran moviment polític del Bloc Nacional, derrotat pel Cartell de les Esquerres. En 1926 formà novament Govern, al cap del qual fou el salvador de la hisenda francesa.

* * *

A Roma dia 18 de novembre morí l'insigne canonista Cardenal Pietro Gasparri. Nat en 1852, fou Professor a l'Institut Catòlic de París de 1879 a 1898. Tornat a Roma fou nomenat Delegat Apostòlic a l'Amèrica del Sud d'on tornà en 1901. Pius X li encarregà la codificació del Dret Canònic per l'Església Llatina, empresa immensa que deixà acabada. Cardenal desde 1907, en octubre 1914 fou nomenat Secretari d'Estat per Benet XV, càrrec que seguí ocupant amb el Papa actual. En aquest càrrec jugà el primer paper en la política pontificia durant la guerra i en la tramitació de la pau; en la represa de relacions amb França i la condemna de

l'«Acció Francesa» i la signatura de l'acord del Laterà (1929) entre el Vaticà i el Quirinal.

* * *

Alguns Llibres nous:

Joan Santamaria, *Formulari jurídic català. Primera part: Justícia Municipal i Registre Civil* (Josep Bosch, Ed.).—J. M. Mir Mas Xexàs: *República i Autonomia* (Llibreria Catalònia).—Maurici Serrahima, *Assaigs sobre novella* (La Revista).—*Conferències sobre varietats comarcals del Dret Civil català* per diferents advocats i notaris, editades per l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya. Barcelona, 1914.—Alfons Daudet, *Tartari de Tarascó*. Trad. de S. Russinyol. (Biblioteca Univers. Llib. Catalònia).—P. Rafel de Mataró, O. M. C. *Redempció*.—Solà de Cañizares, F., *Les lluites socials a Catalunya (1812-1934)*.—Josep Ricart, *Missió social de la clerecia segons les Encíclicques, «Rerum Novarum» i «Quadragesimo Anno»*. † P. Miquel d'Esplugues, *El Missatge d'Israel* (Catalònia).—Alfons Maseras, *Zodiac* (novella).—Melcior Font, *Josep Maria de Sagarra* (Quaderns Blaus).—Eduard Girbal Jaume, *Figures de la Renaixença*.—*Opuscle per a aprendre a ballar sardanes*.—Joan Moreira, *Del folklore tortosí*.—P. Bosch Gimpèra, J. de C. Serra Ràfols, A. del Castillo, *Emporion* (Museu d'Arqueologia de Barcelona).—J. M. Lopez Picó, *Variacions líriques* (Op. XXIX, poesies).—Joan Llacuna, *Onix i Niquel* (poesies).—Josep Janés i Olivé, *Tu* (poesies). *Jocs florals de Barcelona*. Any LXXVI.—Poe, *Els assassinats del carrer Morgue*. Trad. de C. Riba (Quaderns literaris, 27).—Swift *Els viatges de Gulliver*. Trad. J. Farran i Mayoral (Id. 28).—Ramón Caselles, *Els sots feréstecs* (Id. 29).—Goldsmith, *El vicari de Wakefield* (Id. 30).

N O T I C I A R I

(1 OCTUBRE-20 NOVIEMBRE)

COMUNICACIONS

Pel vapor anglés "Vulcània" s'han realitzat els treballs de reparació dels cables entre Mallorca-Eivissa. Les actuals comunicacions cablegràfiques de Balears queden establertes en la següent forma: Mallorca a Barcelona, a Eivissa-València, Santanyí-Cabrera, Alcúdia-Mahó i Ciutadella, i Eivissa-Formentera.

PROBLEMA ESCOLAR

L'Ajuntament de la nostra ciutat rebé l'autorització del Ministeri de Finances per fer un préstec d'un milió dues-centes mil pessètes per la construcció de les següents escoles: Jaume I, Estanislau Figueres, Berenguer de Palou, Hostalets, Llibertat, So'n Serra, So'n Rapinya, Colònia Escolar i Sant Jordi.

Les obres s'han de fer en el termini de dos anys i una volta realitzades s'haurà obtingut un magnífic avenç a la nostra ciutat en el desplegament de la política escolar iniciada, alhora que s'haurà donat treball a molts d'obrers.

TEMPORAL

La nostra ciutat fonc fortament atupada (el 29 setembre) per furiosa tempesta, de trons i aigua, com feia temps no s'era vist. La pluja que caigué llarga i persistent, produí inundacions en el terme de les parròquies de Santa Creu i de Santa Catarina. Les crides de socors eren seguides i com el cos de bombers no bastava la campana "En Figuera" convidà tot el capvespre i part de vespre als ciutadans, a donar ajut als llocs més compromesos. A tot arreu el temporal ha deixat petjades, més o menys sensibles, del seu pas furient. El Batle i demés Autoritats feren acte de presència als endrets més perillosos i allotjaren de moment les famílies malmeses en la "Casa d'Educació i Assistència Social".

NOUS SERVEIS

Ha quedat establerta una nova línia de vapors entre New York i la nostra ciutat, a càrrec de la Companyia Transatlàntica.

El Consell d'Administració de la Companyia "Linies Aèries Postals Espanyoles" ha nomenat delegat a Mallorca. Els aparells que han de fer el servei entre la nostra ciutat i la península es munten a Càdiz i són esperats aquí pel desembre.

LITERATS

Ha passat temporada a Sóller, a l'endret de "Mar-i-roca" l'escriptor Mr. Georges Bernanos autor de "La Alegria" i de l'"Impostor". Pensa escriure ací una nova novella.

Ha passat també una temporada a Mallorca la publicista ukraniana Angèlica Balabanoff, fundadora del diari italià «Avanti».

CONFERENCIES

Un equip de Divulgació tècnica, de la Direcció general de Ramaderia de Madrid ha donat conferències a la nostra ciutat i a fora, a Felanitx, La Pobla i Campos sobre Cooperativisme, fabricació de formatge i indústria avícola.

SUCURSAL DE TELÈGRAFS

Acabats els treballs d'instal·lació de la Sucursal de Telègrafs a l'edifici de la Llonja de Contractació, s'inaugurà oficialment el funcionament d'aquest important servei, acte al que foren presents Autoritats i representacions del comerç, indústria i nombrós públic.

ESTACIONS RADIOTELEGRÀFIQUES

El Ministre espanyol de Finances manifestà per carta al Batle de la nostra ciutat, Sr. Darder, que ha remès al Consell d'Estat, per tal que informi, l'expedient de concessió d'un crèdit extraordinari per modernitzar les estacions radiotelegràfiques de la costa.

LA COMISSIÓ GESTORA DE L'AJUNTAMENT

A conseqüència de la sessió de l'Ajuntament en què, després de votar-se l'adhessió al Govern les esquerres abandonaren el saló i la Presidència, destituí el Governador els tinents d'alcalde que no havien presentat la dimissió, i, dies més tard, tot l'Ajuntament, substituïnt-lo per una Comissió gestora integrada pels senyors: Lluís Ferrer Arbona, que fou nomenat Alcalde, Albertí, Julià, i Espases radicals; F. Morell, J. Riutort, P. Comas, i F. Pons, regionalistes; G. Cortès, J. Fortuny, J. Vich i J. Juan, de la C. E. D. A., i F. Barceló, Llabrés, Vaquer i J. Alorda, centristes.

PER LA MEMÒRIA DE MN. COSTA

Amb motiu de celebrar-se el dotzè aniversari de la mort de l'eximi poeta Mn. Costa es celebrà un acte d'homenatge a la seva memòria a les cases velles de Formentor, a Pollença. A la capella de la possessió es resà el rosari, i Missa de difunts que celebrà el Canonge M. I. Sr. A. Sanxo, i llegí una oració fúnebre el Vicari del Port de Pollença Mn. Bartomeu Torres. Foren llegides després composicions del poeta traspassat: "La gerreta del catiu" "Vagant pel bosc" "Dos sospirs" "La cançó de Na Ruxamantells" "Damunt l'altura", "El Pi de Formentor". Després del dinar, es donà compte de les adhesions rebudes i es feren vots perquè l'aniversari s'estableixi amb caràcter permanent.

PREMSA NOVA

Ha començat a publicar-se una revista "Ecos Deportivos" on semanalment seran tractades qüestions relatives a esports, teatres i toros. També ha començat la revista setmanal "Deportes".

OBITUARI

Morí a la seva casa de El Terreno el poeta Francesc Seguí. Deixa recollida part de la seva producció poètica de dos volums: "Del meu roser" i "Poemas" i altra part inèdita, tal com la traducció a la nostra llengua de les cobles de Jorge Manrique, i la de "La deixa del geni grec" de Mn. Costa i Llobera a l'espanyola.

CONGRÉS D'AGÈNCIES DE VIATGES

S'ha celebrat a la nostra ciutat el XV Congrés de la Federació Internacional d'Agències de Viatges, en el que prengueren part més d'una seixantena de representants, de diferents nacions europees. Els congressistes han compartit l'estudi de temes propis del dit Congrés amb excursions a les contrades més belles de la nostra illa.

OBRES AL PALAU DE L'ALMUDAINA

La «Gaceta» de Madrid del 4 del mes en curs publica l'aprovació del projecte i presupost d'obres a realitzar a l'antic Palau dels nostres reis. Aquestes obres, formen part del projecte general de trasllat i instal·lació en l'esmentat Palau dels arxius històrics de Mallorca.

LA RADIO TELEFONIA

Al nord i a la cresta del puig d'Alfàbia han començat els treballs d'instal·lació d'una estació de radio-telefonía. Està aquesta situada uns deu quilometres lluny de Bunyola i a una alçada de mil i vint-i-cinc metres sobre el nivell de la mar. Estarà amb servei directe amb Barcelona mitjançant ones de quatre a sis metres i s'anuncia que més envant serà automàtic, és a saber, dirigit des de Ciutat, d'on és trobarà la central a distància.

TEATRE MALLORQUÍ

Enguany ha començat la temporada amb un cartell ben lluit d'estrenes d'obres d'autors mallorquins, entre els quals se'n compten alguns d'inèdits.

D'altra banda, el 30 de novembre acaba el termini del concurs organitzat pels "Atlots de muntanya", per tal de premiar la millor peça per a teatre mallorquí.

"TRIO MALLORCA"

Aquesta nova agrupació, formada del pianista J. Mas Porcel, el violinista Fred. Crauz i el violoncellista Jesús Quiñones, va debutar al Saló Mallorca on celebrarà quinzenalment els seus concerts.

ACLARIMENT

Amb les presses del passat número extraordinari dedicat a Ramon Lull, se'ns passà el dir, i ho llamentam avui en fer-ho constar, que el boix de la coberta era original de la firma Bracons-Duplessis, i publicat abans, sense nom d'autor, en el Suplement literari dedicat també a R. L., del setmanari *Sóller*, n.º 2445, de 3 febrer d'enguany; així com el gravat de la pàgina 315 era dibuix de Gabriel Alomar.

La Redacció solament es fa solidària dels treballs que no porten signatura. Dels articles signats en són responsables llurs autors.

LA NOSTRA TERRA

DIRECTOR:

ANTONI SALVÀ I RIPOLL

ADMINISTRADOR:

JOAN I. VALENTI I MARROIG

Redacció i Administració: *Palacio*, 40, baixos. — Ciutat de Mallorca

Preus de subscripció: Any, 12 ptes. — Trimestre, 3 ptes. — Número solt, 1'25 ptes.

ESTAMPA D'EN FRANCESC SOLER. — SANT FRANCESC, 2 I 4. — PALMA DE MALLORCA